

جامعه‌شناسی ۱

۱- گزینه «۳» - لایه‌های عمیق و بنیادین جهان اجتماعی:

- بخش‌هایی هستند که تأثیر تعیین‌کننده بر جهان اجتماعی دارند.

- به آسانی تغییر نمی‌کنند و اگر حذف شوند، جهان اجتماعی فرومی‌ریزد.

- تأثیرات همه جانبه و فراگیر دارند و کم‌تر در معرض تغییر قرار می‌گیرند.

- تعلیم و تربیت، عدالت اجتماعی و آزادی، لایه‌های عمیق جهان اجتماعی هستند.

(نبی‌زاده) (درس چهارم - صفحه ۳۳ و ۳۴) (آسان)

۲- گزینه «۲» - نهاد اجتماعی، مجموعه‌ای از عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نهادهایی است که برای رفع نیازهای معینی از افراد و جهان اجتماعی اختصاص پیدا می‌کند. هر نهاد اجتماعی، شیوه قابل قبول تأمین بعضی از نیازهای افراد را معین می‌سازد و متقابلاً شیوه‌های غیرقابل قبول را طرد می‌نماید.

- ما در مقایسه جهان اجتماعی و موجود زنده، هم به تفاوت‌ها و هم به شباهت‌های آن‌ها توجه داریم. بنابراین باید از این اشتباه حذر کنیم که جهان اجتماعی و موجود زنده را کاملاً یکسان ببنداریم، در حالی که تفاوت‌های آن‌ها بسیار عمیق‌تر است.

(نبی‌زاده) (درس چهارم - صفحه ۳۰ و ۳۵) (متوسط)

۳- گزینه «۲» - انسان در قبال فرهنگی که از طریق تربیت به او منتقل می‌شود، کنشگری فعال و تأثیرگذار است. تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آن‌ها، سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.

- جهان اجتماعی شکل یکسانی ندارد (اشکال متفاوتی دارد) و همواره تغییرات و تفاوت‌هایی در آن به وجود می‌آید و هر جهان اجتماعی، تغییرات و تفاوت‌های مختلفی را درون خود می‌پذیرد. (نبی‌زاده) (درس پنجم - صفحه ۴۰) (متوسط)

۴- گزینه «۴» - شکل و نمودار فوق، مربوط به جهان‌های اجتماعی در عرض هم می‌باشد. عده‌ای از دانشمندان اجتماعی معتقدند جهان‌های اجتماعی متنوع‌اند.

هر جهان اجتماعی، فرهنگ و تمدن مناسب خود را به وجود می‌آورد. مردم‌شناسان بر همین اساس از جهان‌های اجتماعی متفاوت همچون غرب، اسلام، چین و هند یاد می‌کنند.

در این دیدگاه، جهان‌های اجتماعی مختلف، مطابق با نیاز خود از دستاوردهای جهان‌های اجتماعی دیگر بهره می‌برد. در صورتی که لازم باشد، تغییراتی در آن‌ها به وجود می‌آورد و سپس از آن‌ها استفاده می‌کند. (نبی‌زاده) (درس پنجم - صفحه ۴۲ و ۴۳) (دشوار)

۵- گزینه «۳» - منظور از جهان متجدد، غرب بعد از رنسانس یعنی جهان غرب چهارصد سال اخیر است که اندیشمندان مختلف درباره ویژگی‌های این جهان اجتماعی گفت‌وگوهای بسیاری کرده‌اند و فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان متجدد را برشمرده‌اند. جهان‌های اجتماعی مختلف را می‌توان براساس آرمان‌ها و ارزش‌های آن‌ها و نیز فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که به دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد.

(نبی‌زاده) (درس ششم - صفحه ۴۸ و ۵۰) (آسان)

۶- گزینه «۱» - تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی و عناصر محوری باشد، آن را به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌کند. تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازگردد، از نوع تفاوت میان جهان‌های اجتماعی مختلف است.

- گاهی اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی را جداگانه تجزیه و تحلیل می‌کنند اما وقتی اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی را در ارتباط با هم در نظر بگیریم، نهادهای اجتماعی آشکار می‌شوند. - جهان اجتماعی همانند بدن انسان از اجزای مختلفی تشکیل شده است. دانشمندان، جهان اجتماعی را براساس معیارهای مختلف تقسیم‌بندی و اجزای آن را شناسایی می‌کنند.

- اروپا یک ضرب‌المثل قدیمی دارند که «همه راه‌ها به رم ختم می‌شود» این ضرب‌المثل، بیانگر جهان‌های اجتماعی در طول هم می‌باشد. این عده، نگاه خطی به تاریخ بشر دارند.

(نبی‌زاده) (درس چهارم و پنجم - صفحه ۳۰، ۳۴، ۴۰ و ۴۱) (متوسط)

۷- گزینه «۳» - نژادگرایی و برتر دانستن یک قوم یا گروه خاص، استکبار و غلبه بر دیگر جوامع، پول‌پرستی و شرک از عقاید و ارزش‌های باطل‌اند. باطل بودن این عقاید و ارزش‌ها با نوع مواجهه جوامع مختلف با آن‌ها دگرگون نمی‌شود.

- حق و باطل بودن عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و کنش‌ها، براساس آگاهی یا جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین نمی‌شود.

(نبی‌زاده) (درس هفتم - صفحه ۶۰) (متوسط)

۸- گزینه «۴» - جهان اساطیری، فرهنگ اساطیری دارد که به قدرت‌ها و خداوندگاران فوق طبیعی قائل است و محصول انحراف بشر از فرهنگ توحیدی است.

جهان اساطیری، طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون‌های آن می‌بیند و با طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت، امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت را دور از دسترس می‌سازد. منع انسان از تناول گیاهان و حیوانات، نمونه‌ای از این محدودیت‌هاست.

در جهان اجتماعی دنیوی، طبیعت هیچ‌گونه معنا، هدف و غایتی ندارد و صرفاً ماده خامی در اختیار انسان است که می‌تواند به میل خود در آن دخل و تصرف کند.

(نبی‌زاده) (درس ششم - صفحه ۲۷ و ۴۸) (متوسط)

۹- گزینه «۱» - در سراسر تاریخ، حق و باطل از آرمان‌های بشری بوده و اغلب جهان‌های اجتماعی، رعایت حق و باطل را لازم دانسته‌اند. در جهان اسلام نیز، عمل به حق و پرهیز از باطل، مهم‌ترین آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی هستند.

حقایق هر چند خود ثابت‌اند، ولی از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند. یعنی برای جهان‌های اجتماعی، امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد.

(نبی‌زاده) (درس هفتم - صفحه ۵۸ و ۶۱) (متوسط)

۱۰- گزینه «۲» - ارزش‌هایی که مردم به آن عمل می‌کنند، قلمرو واقعی جهان اجتماعی را می‌سازد. قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده‌اند و مرز آنها براساس عمل مردم تغییر می‌کند.

- شعر «قوت افرونگ از علم و فن است / از همین آتش، چراغش روشن است»، بیانگر ویژگی «گسترش عقلانیت ابزاری» است که از رشد علوم تجربی و فناوری حاصل از آن، برای تسلط بر طبیعت و جامعه استفاده می‌کنند.

- با افول روش‌های فراتجربی (عقلانی و وحیانی)، امکان ارزیابی ارزش‌ها و آرمان‌های بشری (پدیده‌های فراتجربی‌اند) از دست می‌رود و داوری درباره این پدیده‌ها به تمایلات افراد و گروه‌های متفوق سپرده می‌شود.

- در یک جهان اجتماعی، پدیده‌ای در زمانی آرمانی محسوب می‌شود و در زمان دیگری لباس واقعیت می‌پوشد. مثلاً استقلال سیاسی در ایران پیش از انقلاب اسلامی یک آرمان بود که با انقلاب اسلامی به واقعیت تبدیل شد.

(نبی‌زاده) (درس ششم و هفتم - صفحه ۵۲، ۵۳، ۵۶ و ۵۹) (دشوار)